

Det fortsatta klimatarbetet

Klimatprogrammet anger målen för ett gemensamt klimatomställningsarbete och visar inom vilka områden aktörer kan bidra och vad som behöver prioriteras. För att Klimatprogrammet ska fylla den funktion som avses krävs en omfattande insats för att aktörer ska vilja, och kunna, omsätta klimatprogrammet till konkreta handlingar. Ledordet i Eskilstunas vision, såväl som i klimatprogrammet, är tillsammans. Det är bara tillsammans som det är möjligt att nå klimatmålen och visionen om ett gott liv.

Klimatprogrammet anger att en innovativ och inspirerande process ska utvecklas tillsammans med att behovet av stöd för klimatomställning identifieras och resurssätts tillsammans med relevanta aktörer. Kommunen ska ha en koordinerande funktion och ta ansvar för att samordna, kommunicera och följa upp de samlade resultaten. Kommunikation och kunskapsspridning är strategiska aktiviteter och ett samordnat kommunikationsarbete är centralt för att lyckas nå klimatmålen och fortsatt positionera Eskilstuna och dess aktörer som förebild inom miljö- och klimatområdet.

Arbetet ska ge ökad kraft i det regionala och lokala klimat- och hållbarhetsarbete som Eskilstuna kommun bedriver och skapa bättre förmåga för kommunen att i samverkan med aktörer från näringslivet, offentlig- och idéburen- sektor, akademi och invånare, realisera åtgärder för klimatomställning snabbare än man annars kunnat.

Samverkan för klimatet

Oktober 2021 antogs Eskilstuna kommun tillsammans med projektpartner Mälardalens Universitet, Studieförbundet och ReTuna (Eskilstuna Energi och Miljö) till innovationsprogrammet *Viable Cities** satsning och mission *Klimatneutrala städer 2030 med ett gott liv för alla inom planetens gränser*. Tjugotre svenska städer och fem myndigheter har hittills anslutit sig till detta samarbete för att snabba på klimatomställningen. Satsningen utvecklas även i samverkan med andra länder i EU för att på sikt involvera minst 100 städer i Europa.

Centralt i samarbetet är Klimatkontrakt 2030. Det är ett avtal mellan kommuner, myndigheter och *Viable Cities* där alla parter tar på sig att konkret bidra till att öka takten i klimatomställningen. Klimatkontraktet revideras årligen och signeras av respektive kommunstyrelseordförande och myndighetsdirektör.

** Viable Cities är ett av 17 strategiska innovationsprogram som får stöd i en gemensam satsning av Vinnova, Energimyndigheten och Formas.*

Inom ramen för satsningen får Eskilstuna kommun med partners stöd för klimatomställningsarbetet under tre år. Tre arbetspaket är formulerade utifrån de diskussioner som förts med representanter från företag, offentlig sektor och akademi under framtagandet av ett gemensamt klimatprogram.

Målsättningen med de tre arbetspaketen är att i samverkan hitta vägar för att realisera klimatprogrammet och tillsammans nå målet om ett Klimatpositivt Eskilstuna 2045.

Tolv organisationer* står bakom ansökan och är intresserade av att bidra till det fortsatta arbetet genom att delta i aktiviteter och utbyta kunskap och praxis för att accelerera klimatomställningen.

**ATEA, Mälardalens Industrial Technology Center, Berglunds Åkeri, Länsbildningsförbundet, AGRO Sörmland, PEAB, Destination Eskilstuna, Mälärstaden Asset Management, Regio Fastighets AB, Mälärplast AB, Affärsplan Eskilstuna samt Energy Evolution Center.*

Vidare har hittills (2022-09-29) fyrtiosju företag och idéburna organisationer signerat en avsiktsförklaring där det framgår att de kommer bidra till att nå målet om ett klimatpositivt Eskilstuna 2045 och vill göra ett mer formellt åtagande när Eskilstunas Klimatprogram är antaget. Det finns alltså mycket goda förutsättningar för att utveckla ett långsiktigt hållbart samarbete för en accelererad klimatomställning och ett gott liv med många aktörer i Eskilstuna.

Mål och aktiviteter på kort sikt

På kort sikt ska följande målsättningar och aktiviteter bidra till det långsiktiga målet om ett klimatpositivt Eskilstuna 2045 och Eskilstunas vision om ett gott liv 2030. Inom ramen för Viable Cities satsningen är tre mål satta för att skapa förutsättningar och engagemang i det fortsatta arbetet. Förutom projektpartners och stödpartners ses de som signerat avsiktsförklaringen om att bidra till ett Klimatpositivt Eskilstuna 2045 som potentiella samverkanspartners.

Samarbetet

Mål: Etablera en samverkansmodell som mobiliserar och möjliggör en accelererad klimatomställning.

Åtagandet

Mål: Göra det möjligt och attraktivt för alla samhällsaktörer att göra lokala åtaganden för klimatomställning.

Stödet

Mål: Identifiera och utveckla stödsystem för att kunna erbjuda accelererad klimatomställning för olika aktörer inom fem identifierade fokusområden.

Samarbetet

Arbetet ska utveckla nya former av organisering, styrning och ledning för att stödja beslutsprocesser och bidra med kunskapsstöd. För att accelerera klimatomställningen i den omfattning som krävs behöver kommunen utveckla förutsättningar för agila och innovativa system tillsammans med andra aktörer - ett agilt samarbete som kan anpassa sig efter förändrade förutsättningar i omgivningen, uppfatta och agera på nya möjligheter som uppstår. Genom att formulera ett arbetssätt, en nätverksform och anpassad kommunikation som möter olika aktörers behov och drivkrafter skapas framgångsrik och långsiktigt hållbar samverkan för klimatomställning där aktörer får utrymme att kanalisera och utveckla sitt klimatengagemang. Utgångspunkten är att i första hand undersöka möjligheten att utveckla befintliga forum.

Aktiviteter

- Pröva, utveckla och implementera en innovativ process som genom ett agilt arbetssätt ger ökad kunskap och incitament för klimatinvesteringar och klimatengagemang.
- Etablera en samverkansplattform för innovativa, inspirerande möten och samarbeten som kopplar samman och kompletterar befintliga stödfunktioner.

Lokala klimatåtaganden

Arbetet utgår ifrån att nyttja digitaliseringens möjligheter och att göra det så enkelt det går för så många som möjligt att anta klimatåtaganden som leder till faktisk utsläppsminskning och klimatomställning. Utgångspunkten är att se om, och i så fall hur, det kan vara möjligt att koppla åtagandena till det digitala klimatverktyget Panorama. Detta för att respektive åtagande skulle kunna ge underlag för både uppföljning av de samlade åtagandenas potential att nå klimatmålet samt för kommunikativa aktiviteter som gör det möjligt att lyfta fram aktörer och goda exempel för att inspirera fler att göra samma sak.

Aktiviteter

- Utveckla ett digitalt verktyg som gör det lätt att anta åtaganden för klimatomställning som leder till ett klimatpositivt Eskilstuna 2045.
- Pröva möjligheten att koppla an de digitala klimatåtagandena med den övergripande uppföljningen av klimatarbetet. (f.n. klimatberäkningsverktyget Panorama)

Stöd för klimatomställning

För att skapa förutsättningar för Eskilstunas aktörer att snabbare lyckas med sin klimatomställning krävs olika former av stöd. Därför finns det behov av att identifiera, synliggöra och möjligen komplettera det stöd som finns inom de fem identifierade fokusområdena i Klimatprogram Eskilstuna: *Transportera och resa hållbart. Använd och producera energi effektivt. Bygga, renovera och anlägga med låg klimatpåverkan. Konsumera och producera medvetet. Lagra och ta upp växthusgaser.*

Inom område Energi har klimatomställningsarbetet kommit långt och det finns väl upparbetade samarbeten mellan kommun, akademi, myndigheter, föreningar och företag. Dessa stödstrukturer möter till stor del upp behovet av utvecklings-, kunskaps- och finansiellt stöd hos både individer såväl som hos stora organisationer, och står därför som råmodell för övriga fokusområden.

Stödstrukturen skapar tillsammans med den innovativa processen och klimatåtagandet navet i samarbetet. Kombinationen ger grund för ett innovativt arbetssätt som kan skalas upp för att Eskilstunas aktörer tillsammans ska kunna åstadkomma Klimatevolution*.

Aktiviteter

- Kartlägga och identifiera lokala aktörers behov av stöd för att lyckas med sin klimatomställning

- Identifiera vilka aktörer som kan erbjuda motsvarande stöd samt fastställ var stödfunktioner saknas.
- Skapa eller utveckla stödfunktioner med Energy Evolution Centers samverkansmodell som utgångspunkt.

Kommunens roll

Kommunorganisationen är av Eskilstunas alla aktörer, men har samtidigt en särställning i klimatomställningsarbetet.

Kommunorganisationen har via sitt planmonopol rådighet över hur klimatfrågan hanteras lokalt i beslut om användning av mark- och vattenområden samt hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras. Kommunen har också rådighet över hur klimatfrågan hanteras inom det kommunala kärnuppdraget det vill säga samhällsservice såsom skola, vård och omsorg, krishantering, vatten, miljö- och hälsoskydd, avfallshantering med mera.

Det är Eskilstuna kommuns politiska ledning, kommunfullmäktige, som initierat klimatprogrammet och tar beslut om dess innehåll och mål.

Kommunen ska utgöra en stödfunktion i ett gemensamt klimatarbete och ansvarar för övergripande samordning, kommunikation och uppföljning av de samlade resultaten.

Uppföljning

Att mäta, beräkna och följa upp klimatpåverkan på ett relevant och resurseffektivt sätt är en utmaning. Det finns många olika sätt att göra avgränsningar och arbetet med mätning och beräkning skulle kunna bli mycket omfattande och resurskrävande. Att hitta en nivå som ger det faktaunderlag som behövs för att fatta beslut om olika åtgärder kräver ofta samverkan och nätverk med andra för att inte bli alltför resurskrävande på lokal nivå.

I arbetet med klimatprogrammet har bland annat tillgänglig statistik från statliga myndigheter använts. SMHI, SCB, Naturvårdsverket och Energimyndigheten tillhandahåller regional och lokal statistik, denna statistik släpar dock ofta efter flera år tillbaka.

Utöver officiell statistik så har ett digitalt verktyg, Panorama (Climate OS), använts för att visualisera [Eskilstunas klimatavtryck](#) och där har även de förslag på aktiviteter som framkommit under arbetets gång samlats i en aktivitetsbank. Verktöget utvecklades inledningsvis med det oberoende och tvärvetenskapliga Klimatpolitiska rådet samt Naturvårdsverket och Energimyndigheten som också använder verktöget för att visa på [Sveriges klimatarbete](#). Eskilstuna har tillsammans med andra kommuner i framkant bidragit till användbarheten i verktöget ur ett kommunperspektiv. Denna samverkan och [delning av beräkningar](#) och enkla metoder för att hitta de viktigaste åtgärderna inom ett geografiskt område ger mindre kommuner och länder med sämre tillgång till statistik möjlighet att snabbt kan ta reda på sitt klimatavtryck. Förutsättningar

för, och val av, verktyg och metod för uppföljning kan av olika anledningar förändras över tid, men tills vidare används Panorama (Climate OS).

I Panorama (Climate OS) används begreppet *omställningselement* som visar vilka förflyttningar som krävs för att nå klimatmålen. Ett exempel på en förflyttning inom transporter är att byta ut fossildrivna bilar mot elbilar. I det fortsatta samverkansarbetet har Panoramaverktyget och dess omställningselement potential att fungera som arbetsverktyg att samlas kring. Eftersom de utvecklas löpande kommer elementen finnas tillgängliga digitalt för att kunna uppdateras och vara aktuella över tid.

Metoder och verktyg utvecklas snabbt och digitaliseringen skapar möjligheter att få fram lokala data inom hållbarhetsområdet. Ambitionen under projektet och även inom arbetet framåt är att använda metoder som bygger på forskning och som bäst svarar på om vi håller den takt som krävs för att nå klimatmålen på ett resurseffektivt sätt. Att dela med oss av metoder och kunskap är också ett bidrag till att minska de globala utsläppen.

Samverkan om statistik och beräkningar sker även inom Klimatkommunerna och Viable Cities. Under projektperioden har dessutom flera användbara gratisverktyg publicerats. Konsumtionens klimatpåverkan har till exempel brutits ner till postnummernivå i verktyget [Konsumtionskompassen](#) och ett verktyg för att se sin kommuns koldioxidbudget har publicerats i [Klimatkollen](#).

Den officiella statistiken är grunden för uppföljningen av Klimatprogram Eskilstuna, men även resultat från andra verktyg, enkäter och annan information med vetenskaplig grund kan komma att användas för att ge en bra bild av hur arbetet fortskrider.

Länkar

Eskilstunas aktivitetsbank, Panorama (Climate OS)

<https://app.climateview.global/public/board/78e508d6-45ac-4abc-95d6-48c18e7671ab>

Sveriges klimatarbete, Panorama (Climate OS)

www.klimatpolitiskaradet.se/panorama.

Transition elements

www.transitionproject.org

Konsumtionskompassen

<https://www.sei.org/projects-and-tools/tools/konsumtionskompassen/>

Klimatkollen

<https://klimatkollen.se/kommuner>